

Mijn weekblad

Redacteur Ton Oosterhuis

Mijn plan om over mijn vele onvoltooide romans te schrijven moet ik even laten rusten voor de actualiteit, hoewel die op zijn beurt weer vooral met het verleden heeft te maken. De wijze waarop over de Tweede Wereldoorlog wordt geschreven dwingt mij tot een weerwoord in een aantal afleveringen.

De vergeten werkelijkheid van de bezettingstijd

Over de bezettingsjaren is weliswaar veel geschreven, maar toch leven er naar mijn mening tal van misverstanden over. De meeste daarvan zijn ontstaan door de indeling in 'goed' en 'fout' die men achteraf als etiketten op alles en iedereen heeft willen plakken. Ze doen geen recht aan de werkelijkheid.

Bij het overlijden van de filmster Johan Heesters werd in vrijwel alle media vermeld dat hij in de oorlog een omstreden figuur zou zijn geweest. In werkelijkheid was hij onnoemelijk populair naast Heinz Rühmann, Paul Hörbiger, Marika Rökk, Theo Lingens, Hans Moser. De bioscopen zaten vol. Pas jaren na de bevrijding ging men hem de maat nemen en vriendschap met de nazi's verwijten.

Deze week werd het nieuws beheerst door de pijlen die kamerlid Wilders heeft gericht op de nagedachtenis van koningin Wilhelmina. Sinds koningin Beatrix iets heeft gezegd over tolerantie wat hij als een persoonlijke belediging heeft opgevat, is niets hem te dol in zijn actie 'beschadiging koningshuis'. Zij zou zich niets hebben aangetrokken van de jodenvervolging. Zij zweeg erover terwijl toch iedereen wist van de gaskamers in Polen. Ook weer zo'n foutieve weergave van ons verleden. Een paar jaar geleden heb ik mij over deze materie al eens uitgesproken in een ingezonden stuk aan *de Volkskrant* op 21 april 2006. Daarin beschreef ik naar aanleiding van een betoog van amateur-historicus Vuijsje een kleine

tragedie. Wij hadden in onze vriendenkring een jong Joods echtpaar Joseph (Jopie) Corper (geboren op 8-1-1919) en Jans Corper-Kolm (geboren op 26-12-1918). Hij was journalist van *Het Volk* geweest, maar intussen werkloos. Ze waren met hulp van vrienden ondergedoken, hadden een nieuwe identiteit gekregen en woonden in een eigen huis. Op een dag hoorden we dat ze zich toch vrijwillig hadden gemeld en op transport waren gesteld. Jansje had gezegd: 'Polen kan zo erg niet zijn als dit opgejaagd zijn'.

Beiden zijn op 31 januari 1944 in Auschwitz overleden. Kan iemand werkelijk volhouden dat een jonge journalist in 1942 met zekerheid kon weten wat hem in Polen te wachten stond? Natuurlijk was er angst voor wat die misdadige nazi's van plan waren en wisten we dat mensen in concentratiekampen werden mishandeld. We lieten onze vrienden toch niet voor niets onderduiken? Maar begrippen als 'gaskamer' en 'vernietigingskamp' waren voor vrijwel alle Nederlanders echt van na de oorlog. Jopie was geen zelfmoordenaar.

Gebrek aan kennis lag aan de wortel van het kwaad. Jaren geleden heb ik een boekje geschreven over de AJC in Enschede (*Een eigen plek*) en daar komt de volgende passage in voor:

"In september 1941 viel de eerste harde slag. Omdat in de buurt van Enschede een paar Duitse militaire telefoonkabels waren doorgesneden, werden op zondag 14 september ongeveer honderd joodse jongens opgepakt en weggevoerd naar het vernietigingskamp Mauthausen. Aron van Gelder en Willy de Lange maakten deel uit van die groep. Op 25 oktober stierf Aron, op 29 oktober Willy. Tegen Kerstmis waren er geen overlevenden meer.

Deze afschuwelijke gebeurtenissen hebben de Enschedese gemeenschap toen diep geschokt. Een van de gevolgen was een groeiend verzet bij de gemeentepolitie tegen het uitvoeren van opdrachten van de bezetter. Vast staat ook dat de Joodse Raad in Enschede sindsdien het onderduiken ging bevorderen en steunen, waardoor Enschede uiteindelijk meer Joodse overlevenden kon tellen dan helaas in andere steden veelal het geval was."

Hoe het werkelijk was in die bezettingsjaren dreigt volledig te worden vergeten.